

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ЗАПОВЕД

№ РД-803

София, 30.10.2006 г.

На основание на пар.5 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, приета с ПМС № 59/2003г., изм. и доп. ПМС №302/2005г. и пар.3 от Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни, приета с ПМС № 62/2003г., изм. и доп. ПМС №278/2005г., и във връзка с изпълнение на изискванията на чл.120, ал.3 и ал.4 от Закона за опазване на околната среда,

ДАВАМ:

Указания за прилагането на горните наредби

както следва:

УКАЗАНИЯ

ЗА КООРДИНИРАНЕ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ПО ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И КОМПЛЕКСНО ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И КОНТРОЛ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО

Целта на настоящите указания е да разгледа възможностите и да даде практически насоки за координиране на процедурата по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и на процедурата по издаване на комплексно разрешително (КР), когато бъдещото намерение на възложителя/оператора е предмет едновременно и на двете процедури.

Изискванията, същността и особеностите на всяка една от двете процедури не са предмет на подробно представяне в настоящите указания, тъй като съществуват други указания, издадени от Европейската Комисия и от българското Министерство на околната среда и водите (МОСВ), които са достъпни на съответните интернет страници.

I. Изисквания на българското законодателство

Чрез обнародваният в ДВ бр. 91 от 2002 г. нов Закон за опазване на околната среда (ЗООС), изм. и доп., обн. ДВ бр. 77 от 2005 г., са въведени изискванията на европейското законодателство (Директива 97/11/ЕО допълваща Директива 85/337/ЕЕО за оценката на влиянието на някои публични и частни проекти върху околната среда и Директива 96/61/ЕО за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) по отношение на процедурите по ОВОС и КПКЗ, съответно в:

- глава шеста “Екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда”, раздел I “Общи положения” и раздел III “Оценка на въздействието върху околната среда”.

- глава седма “Предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване”, раздел II “Комплексни разрешителни”.

Приложение № 1 на ЗООС съдържа списък с инвестиционните предложения, които са предмет на задължителна ОВОС, а Приложение № 2 – списък с инвестиционните предложения, които са предмет на преценяване на необходимостта от ОВОС. Посочените инвестиционни предложения са съобразени с Анекси I и II и на Директивата за ОВОС и са такива, при чието строителство и експлоатация може да се предполага значително въздействие върху околната среда.

В т. 28 от § 1 на Допълнителните разпоредби на ЗООС е дадено определение на понятието “разширение” – “допълнително строителство, дейност, технология или изграждането на инсталации или схеми на територията на обект в експлоатация, в процес на изграждане или съгласуване, което може да доведе до значително отрицателно въздействие върху околната среда”. За да се изясни евентуалното въздействие върху околната среда в тези случаи също следва да се прецени необходимостта от ОВОС за всеки конкретен случай, въз основа на критериите по чл. 94, ал. 3 от ЗООС.

Приложение № 4 на ЗООС съдържа списък с инсталациите, за чието изграждане и експлоатация е необходимо издаването на комплексно разрешително.

За регламентиране на условията и реда по прилагане на двете процедури са обнародвани и се прилагат следните наредби:

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (приета с ПМС № 59 от 07.03.2003 г., обн. ДВ бр. 25 от 2003 г., изм. и доп. ДВ бр. 2003г.)

- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (приета с ПМС № 62 от 12.03.2003 г., обн. ДВ бр. 26 от 2003 г., изм. и доп. ДВ бр. 105 от 2005 г., попр. ДВ бр.4 от 2006 г.).

II. Възможности за координиране на процедурите по ОВОС и КПКЗ

1. По отношение на предмета на ОВОС и КПКЗ

При въвеждане на изискванията на Директивата за ОВОС и на Директивата за КПКЗ в българското законодателство е възприет подходът, приложен в повечето страни-членки на Европейския съюз, за въвеждане на едни и същи ограничителни критерии за инвестиционните предложения/инсталациите, които едновременно са предмет на изискванията на двата инструмента. Тъй като критериите за инсталациите, регламентирани с Директивата за КПКЗ, в повечето случаи са по-ниски в сравнение с критериите на съответните позиции в Анекси I и II на Директивата за ОВОС, при Приложение № 1 и Приложение № 4 от българския ЗООС е търсен подхода на уеднаквяване на изискванията по отношение на описание на съответните позиции и на критериите за капацитета. В повечето случаи, при съответстващите си позиции е постигнато пълно уеднаквяване чрез намаляване на критериите за капацитет на позициите в обхвата на Приложение № 1 на ЗООС в съответствие с идентични позиции на Приложение № 4 на същия закон. При други съответстващи си позиции в Приложение № 1 и Приложение № 4 на ЗООС има някои различия, основната причина за което е необходимостта от съобразяване с правилата и изискванията за транспониране на европейското законодателство – да не се ограничава приложното поле на Директивата за ОВОС, както и на някои бележки от страна на Европейската Комисия в хода на преговорите за присъединяване на България към Европейския съюз.

По-голямата част от позициите на Приложение № 4 на ЗООС намират своето пълно съответствие в съответните позиции на Приложение № 1 на ЗООС. Това на практика означава, че ако едно инвестиционно предложение/инсталация попада в обхвата на Приложение № 1 по позиция, която има идентичен аналог в Приложение № 4, то предложението е предмет задължително на процедура по ОВОС и на процедура по издаване на комплексно разрешително.

Има обаче други инсталации по Приложение № 4 на ЗООС, които съответстват на позиции по Приложение № 2 на закона. В тези случаи инвестиционното предложение е предмет на преценяване на необходимостта от ОВОС и на издаване на комплексно разрешително.

Съществува и категория намерения за развитие, свързани с разширение или промяна на действащи обекти. Ако самостоятелно новите намерения попадат в обхвата на Приложение № 1 на ЗООС, независимо, че са разширение или промяна на дейността, те са предмет на задължителна ОВОС. При други случаи е възможно самостоятелно новото намерение да бъде отнесено към някоя от позициите на Приложения № 2 на ЗООС, както и да не попада в обхвата на Приложения № 1 или № 2 на ЗООС, но също да представлява разширение или промяна на съществуваща дейност или обект, попадащи в обхвата на цитираните приложения.

При останалите случаи – при ненапълно идентични позиции в приложенията на ЗООС, както и при разширение или промяна, следва да се има предвид, че за уточняване на приложимите процедури трябва да се отчитат особеностите на всеки един от случаите, т.е. да се прилага подход “случай по случай”.

2. По отношение на информацията, която се предоставя на компетентния орган

Във връзка с първото уведомяване от значение е ясната, точната и достоверната информация, която възложителят/операторът следва да предостави на компетентните органи по околна среда в най-ранния етап на своето намерение, в която трябва да се представи във възможната степен на подробност инвестиционното предложение, в т.ч. описание на основните процеси, капацитет, обща използвана площ, да се посочи дали е за ново инвестиционно предложение и/или за разширение, и/или за промяна на производствената дейност. Най-малкото, което трябва да съдържа тази информация, е посочено в чл. 4, ал. 3 от Наредбата за ОВОС. За улеснение на възложителите са създадени образци на първо уведомяване, с ясно описание на информацията, която трябва да бъде предоставена на компетентните органи по околна среда. Образците са достъпни на интернет страницата на МОСВ и на съответните РИОСВ.

За издаване на комплексно разрешително нормативната уредба изисква решението по ОВОС или решение за преценяване на необходимостта от ОВОС да бъдат приложени към заявлението за издаване на комплексно разрешително, като резултатите от извършената оценка могат да се включат към това заявление. Чл.120, ал.4 от ЗООС изисква, при издаването на комплексните разрешителни, компетентните органи (министърът на околната среда и водите или упълномощено от него лице, директорът на съответната РИОСВ) да осигурят използването на всяка получена информация и направено заключение от ОВОС.

Какво означава това на практика? В резултат от извършената ОВОС се прави заключение относно допустимостта от осъществяване на инвестиционното предложение, като се посочва най-приемливата от гледна точка на околната среда проучена алтернатива за местоположение и/или технология, посочват се условията, при които е възможно да бъде осъществено предложението, както и се посочват мерки за предотвратяване, намаляване и където е възможно да прекратят значителните вредни въздействия върху околната среда. Условията и мерките, включени в издадено решение по ОВОС, са задължителни за изпълнение на следващите етапи на развитие на инвестиционното

предложение. Възложителят/операторът трябва да се съобрази с тези условия и мерки и при подготовката на своето заявление за издаване на комплексно разрешително. Между компетентните органи по околна среда, отговорни за издаване на решения по ОВОС и на комплексни разрешителни, се обменя своевременно информация за издадените административни актове, както и се предоставя за ползване наличната документация по ОВОС с цел осъществяване на връзка и проследяване на процеса на развитие на инвестиционното намерение и неговото междинно одобрение.

3. По отношение на началото на процедурите

Нормативната уредба изисква възложителят да уведомява компетентните органи по околна среда за своето инвестиционно предложение в неговия най-ранен етап. Задължение на компетентния орган е да уточни приложимата процедура по реда на глава шеста от ЗООС (т.е. дали е предмет на задължителна ОВОС или на преценяване на необходимостта от ОВОС). С последното изменение на Наредбата за ОВОС (чл.5, ал.1) компетентните органи по околна среда са изправени и пред друго предизвикателство – на този ранен етап да информират възложителя и за необходимостта от издаване на комплексно разрешително, когато такова се изисква. Практиката до този момент показва, че това не винаги е възможно да бъде извършено въз основа на кратката и сравнително обща информация, която възложителите представят, без да се налага допълнително изясняване на намерението, основно по отношение на технологията, капацитета, понякога и на крайната продукция и някои съпътстващи дейности. Особеностите на двата инструмента – ОВОС и КПКЗ, предполагат някои различия по отношение на изискванията за пълнота на информацията и по отношение на методическите насоки за идентифициране на съответстващата на намерението позиция по съответните приложения на ЗООС. Предвид това е особено важно още при получаване на първата информация от страна на възложителите експертите по ОВОС и експертите по КПКЗ, работещи в системата на МОСВ, да обменят информация помежду си, да извършват при необходимост проучвания и консултации, за да бъдат определени коректно съответстващите на инвестиционното предложение позиции по приложенията на ЗООС и оттук – да се дадат ясни и точни указания към възложителя за приложимите процедури по реда на глава шеста и на глава седма от закона.

4. По отношение на мястото на двете процедури спрямо процеса на инвестиционно проектиране

ОВОС може да се съвместява изцяло при изработване на предварителните (прединвестиционни) проучвания или заданието за проектиране, като се извършва преди акта на най-ранното одобряване по реда на специален закон, с което се определят същността, мястото и капацитетът на инвестиционното предложение. Издаваният акт – решение по ОВОС, е елемент от фактическия състав от процедурата за издаване на акта за най-ранното одобряване на инвестиционното предложение по реда на специален закон.

Наличието на комплексно разрешително е задължително за издаване на разрешението за строеж.

Отчитайки изискванията на българската нормативна уредба, е видно, че двете процедури се прилагат на различни етапи от цялостния процес на инвестиционно проектиране – ОВОС в най-ранния етап, КР – на етапа на работно проектиране. **Това предопределя и последователността при тяхното провеждане.**

III. Практика на координирането на процедурите по ОВОС и КПКЗ

1. Приложно поле (случаи, при които може да се координират процедурите)

Координиране на процедурите по ОВОС и издаване на КР е приложимо за следните случаи:

1.1 За нови дейности (инсталации), за които:

- се извършва ОВОС (задължително или е преценено) и се издава КР;
- е преценено да не се извършва ОВОС и се издава КР.

1.2 За съществуващи дейности (действащи инсталации), за които се предлага промяна и/или разширение:

- се извършва ОВОС (задължително или е преценено) и е необходимо преразглеждане и актуализиране на КР или се издава ново КР;
- е преценено да не се извършва ОВОС и е необходимо преразглеждане и актуализиране на КР или се издава ново КР;

2. Етапи от процедурите, при които се координират изискванията за ОВОС и КР

➤ Уведомяване на компетентния орган по околна среда и засегнатото население

Възложителят на инвестиционното предложение е длъжен да информира в най-ранния етап на своето намерение компетентния орган по околна среда по процедурата по ОВОС (не е посочено изрично МОСВ или съответната РИОСВ – т.е. може да се обърне по своя преценка към някой от тези органи), засегнатите общини/райони/кметства и засегнатото население както при изцяло нови намерения, така и при разширения и/или промяна на дейността. Операторът на инсталацията също има задължения за уведомяване на компетентния орган (МОСВ) за всяка планирана промяна в работата на инсталацията. В тези случаи е препоръчително възложителят/операторът да внесе първото уведомление (по процедурата по ОВОС) в министерството.

➤ Изготвяне на отговор от компетентния орган

Въз основа на представената писмена информацията, компетентният орган указва на възложителя необходимите действия, които трябва да предприеме в изпълнение на следващите етапи от процедурата по ОВОС, като изрично класифицира и уточнява към коя от позициите на Приложения № 1 и/или № 2 на ЗООС може да бъде отнесено инвестиционното предложение, а също и позицията на Приложение № 4 ЗООС. Същото се отнася и за случаите при разширение и/или промяна в дейността на инсталацията/обекта.

При определяне на относимостта на едно инвестиционно предложение към съответните приложения на закона е необходимо да се ползват:

- Насоки с използване на най-добри налични техники;
- Специализирана нормативна уредба;
- Национална класификация на икономическите дейности;
- Нормативно определени изисквания, определения, тълкувания;
- Практика на МОСВ/РИОСВ/външни експерти по аналогични случаи.

➤ Преценяване на необходимостта от ОВОС

Преценяването се извършва въз основа на представена от възложителя информация по Приложение № 2 на Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС при ползване на критериите по чл. 93, ал. 4 от ЗООС.

Някои от намеренията за разширение, предмет на преценяване на необходимостта от ОВОС, може да се отнасят основно до модернизация или преустройства, които са насочени към увеличаване на производството за сметка на по-добра организация, по-

добро използване на налични площи, по-пълно усвояване на природни суровини, подмяна на морално остаряло оборудване, пестене на електроенергия или вода за производствени нужди, смяна на суровини, увеличаване на асортимента на произвеждана продукция и др., инициирани от операторите и целящи най-вече подобряване на икономически показатели, но водещи пряко или косвено до някои подобрения в условията на околната среда. Не винаги предмет на инвестиционното предложение са алтернативи за местоположение или за технология/инсталация, тъй като се касае за конкретна инвестиция с напреднал етап на проектиране и реална готовност за осъществяване. Препоръчително е, при извършване на преценяването на необходимостта от ОВОС, особено в случаите на разширение, да бъдат отчетени и тези допълнителни фактори, както и издаденото/издаването на комплексно разрешително (както по отношение на етапа на процедурата, така и по отношение на условията в издадено КР) или последваща процедура по неговото преразглеждане. Под капацитет на действаща инсталация следва да се разбира максималното производство по издадено комплексно разрешително, а при липса на такова – капацитет по проект на инсталацията, за който е разрешено въвеждане в експлоатация по съответния ред. Следва да се има предвид, че при намерение за промяна или разширение, при които самостоятелно се достигат критериите, ако има такива, посочени в позиции от Приложение № 1 на ЗООС, не се преценява необходимостта от ОВОС, а се извършва задължителна ОВОС. Препоръчваме в тези случаи да се отчита намерението в неговата цялост (в т.ч. предвидено извеждане от експлоатацията, използване на съществуващи сгради, усвояване на нови площи и др.), а не само новото строителство, дейност или технология. В тези случаи експертите по ОВОС следва да провеждат консултации с експертите по КПКЗ и да имат предвид, доколкото е възможно, информацията, изисквана по Приложение №7 на *Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни* и критериите за **съществена промяна** от Методиката за издаване на комплексни разрешителни.

➤ **Определяне на обхвата на оценката (изработване на задание) и изготвяне на доклада за ОВОС**

Възложителят има задължение да осигури изработване на задание за обхвата на оценката, като трябва да проведе широк кръг консултации със специализирани ведомства, организации и засегнатата общественост. В заданието се обръща специално внимание на подхода за оценка и прогноза на въздействията на основната и съпътстващите дейности, въз основа на предварително направената от компетентния орган класификация съгласно Приложения 1,2 и 4 ЗООС.

Заданието задължително включва изискване в доклада за ОВОС да бъде направено сравнение на предлаганата технология/инсталация/съоръжение с данните и заключенията, **представени в документите с насоки за най-добри налични техники (т. нар BREF документи, разработвани от Техническото бюро на Европейската комисия в Севиля)**. В случай, че това не е направено, следва да се изиска и да се дадат указания откъде може да бъде получена информацията за BREF документите.

Не следва обаче да се очаква или предполага, че на етапа на ОВОС – в заданието или в доклада, трябва да се представят задълбочени анализи и сравнения на намерението спрямо съответните документи, тъй като на този етап от развитието на инвестиционния процес не са налични и не може да се предполага абсолютна точност на данните за евентуалните емисии и достатъчно технически параметри. Това е възможно и следва да бъде извършено на следващия етап – на издаване на комплексно разрешително, като се използва Методиката за попълване на заявление за издаване на комплексно разрешително – т. 3 “Използване на най-добри налични техники”.

Като основа за разработване на доклада служи заданието за определяне на обхвата на оценката. Задължение на възложителя е да осигури информацията, необходима за

ОВОС. Данните, които се представят, трябва да бъдат актуални и да се използват съвременни познания и методи на оценка.

➤ **Вземане на решение по ОВОС**

Компетентният орган се произнася с решение по ОВОС, въз основа на доклада за ОВОС, документацията, получена в хода на процедурата, резултатите от общественото обсъждане и решението на съответния експертен екологичен съвет (Висшия експертен екологичен съвет към МОСВ или Експертния екологичен съвет към съответната РИОСВ).

Препоръчително е в решението по ОВОС да се даде кратко описание на инвестиционното предложение с цел по-голяма яснота за неговия предмет и за последващия контрол по изпълнение на издадения акт. В решението се включва: условие за подаване на заявление за издаване на комплексно разрешително, с което се класифицира инвестиционното предложение, съгласно Приложения № 4 от ЗООС; текстове, обвързващи изграждането и експлоатацията на инсталацията/съоръжението с условията в КР; условия, които инвеститорът следва да изпълни преди подаване на заявлението за издаване на комплексно разрешително, като: получаване на разрешително за водоползване/договор за такава услуга с дружеството, експлоатиращо градския водопровод, договор за изпускане на отпадъчни води в канализационната система на населеното място/с друг оператор, в чиято пречиствателна станция се пречистват отпадъчните води, класификация на отпадъците от изграждането и експлоатацията.

Без предварителното изпълнение на горните условия операторът не може да представи достоверна информация в заявлението за издаване на КР, не може да постави изисквания към плана за собствен мониторинг и плана за действие при аварийни ситуации, както и да определи най-добрата налична техника.

В случаите, когато инвестиционното предложение е предмет на последваща процедура по издаване на комплексно разрешително, е необходимо решението да бъде съобразено с някои особености, като:

- да не съдържа изисквания за подаване на документи за издаване на разрешения или разрешителни, които се заменят от комплексното разрешително;

- да не включва условия и/или мерки, които биха повторили условия в обхвата на комплексното разрешително, определен в Приложение № 5 на Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни. Допустимо изключение е възможно само в случаите, когато в резултат от извършената оценка и допълнително получена документация е наложително да бъдат поставени изисквания или ограничения към заявеното от възложителя инвестиционно предложение по отношение на неговото териториално разположение, инсталации, капацитет, емисии и др. с цел постигане на съответствие с нормативната уредба;

- към заявлението за комплексно разрешително следва да се приложи проект на План за собствен мониторинг, съобразен с изискванията на нормативната уредба. В резултат от извършената ОВОС е възможно да е идентифицирана необходимостта от разширяване на обхвата на този мониторинг, като се дават конкретни препоръки. В този случай в решението по ОВОС следва да се постави условие с конкретни изисквания към обхвата на проекта на Плана за собствен мониторинг, който да бъде представен заедно със заявлението за издаване на комплексно разрешително;

- в решението по ОВОС за фазата по време на експлоатация и извеждане от експлоатация трябва да включват само такива условия и мерки, които няма да повтарят или да противоречат на условия в последващо комплексно разрешително. В случай, че на етапа на ОВОС не са идентифицирани специфични условия или мерки, в решението по ОВОС следва да бъде записано, че по време на експлоатацията инвестиционното предложение следва да се съобрази с условията в комплексното разрешително.

➤ **Подготовка и подаване на заявление за издаване на КР**

Когато за осъществяване на инвестиционното предложение е необходимо издаване на разрешително за водоползване (или сключване на съответните договори при ползване на градска канализация/канализацията на друг оператор или водопровод), както и класифициране на отпадъците, които ще се образуват при изграждането и експлоатацията на инсталацията, операторът подава заявление след изпълнение на тези изисквания.

В случаите, когато процесът на ОВОС е приключил с издаване на решение, с което е преценено да не се извършва ОВОС, заявлението за издаване на комплексно разрешително трябва да се отнася и да отчита инвестиционното предложение, което е било предмет на преценяване. Към заявлението следва да се приложи и информацията, въз основа на която е извършена преценката и е издадено решението. Когато по една или друга причина е настъпило изменение или промяна на първоначалното намерение, преди да подаде заявление за издаване на комплексно разрешително операторът трябва да уведоми компетентния орган, издал решението (с преценка да не се извършва ОВОС), за произнасяне относно приложимите процедури по реда на глава шеста, раздел III от ЗООС.

Ненавременно отчитане на резултатите от ОВОС при следващия етап на проектиране или несъобразяването с поставените конкретни условия и мерки крие съществен риск от забавяне или дори прекратяване на издаването на комплексно разрешително.

➤ **Контрол по изпълнение на условията в решението по ОВОС**

Компетентните органи по околна среда по издаване на решенията по глава шеста от ЗООС и по издаване на комплексни разрешителни осъществяват различни форми на контрол по изпълнение на условията в издадените административни актове, за което са издадени заповеди на министъра на околната среда и водите. В общия случай контролът се изпълнява от съответната Регионална инспекция по околна среда и води. Съобразено с компетенциите си, Басейновите дирекции също са включени в процеса на контрол по изпълнение на заложените условия.

В случаите, когато е издадено решение по ОВОС и е подадено заявление за комплексно разрешително, от страна на експертите от дирекция “Разрешителни по КПКЗ” към Изпълнителната агенция по околна среда също следва да се осъществява контрол по отношение на:

- съответствие на инсталацията, предмет на заявлението за издаване на комплексно разрешително, с рамката на инвестиционното предложение, одобрена с издаденото решение по ОВОС или за което е издадено решение да не се извършва ОВОС;

- съобразяване на работния проект за инсталацията с поставени в решението по ОВОС условия и мерки;

- съобразяване на условията в КР за собствения мониторинг с поставени изисквания с решението по ОВОС.

В случай на констатирано разминаване или несъответствие между информацията в подадено заявление и от проведена процедура по ОВОС, следва да бъде поискана допълнителна информация от оператора.

МИНИСТЪР:

/ДЖЕВДЕТ ЧАКЪРОВ/